

ความร่วมมืออาเซียน ด้านการจัดการ “ขยะทะเล”

ที่มาและความสำคัญ

- 2520 - อาเซียนเริ่มมีความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม โดยจัดตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมของอาเซียน (ASEAN Experts Group on the Environment: AEGE)
- 2532 - AEGE เปลี่ยนสถานะเป็นการประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อม (ASEAN Senior Offices on the Environment: ASOEN)

ไทยโดย ทส. เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ASEAN Conference on Reducing Marine Debris in ASEAN Region 2017 เมื่อวันที่ 22-23 พฤศจิกายน 2560 ที่จังหวัดภูเก็ต โดยเป็นการประชุมของทางทะเลครั้งแรกในกรอบความร่วมมืออาเซียน

ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมในกรอบอาเซียนของไทยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) โดยกองการต่างประเทศ สำนักงานปลัด ทส. เป็นผู้ประสานงานกลาง (national focal point)

หน่วยงาน American Association for the Advancement of Science ระหว่างปี 2561 ประเทศสมาชิกอาเซียน 5 ประเทศ ติดอันดับ ประเทศที่มีขยะพลาสติกในทะเลมากที่สุดในโลก ได้แก่ อินโดนีเซีย อันดับ 2, ฟิลิปปินส์ อันดับ 3, เวียดนาม อันดับ 4, ไทย อันดับ 6 และมาเลเซีย อันดับ 8

ไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ ASEAN-China Workshop on Marine Environmental Protection in the South China Sea ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศ ร่วมกับ ทส. จัดขึ้นเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2561 ที่จังหวัดภูเก็ต

การดำเนินการของไทยต่อประเด็นขยะทะเลในช่วงดำรงตำแหน่งประธานอาเซียน

ไทยเป็นเจ้าภาพการประชุมรัฐมนตรีอาเซียนสมัยพิเศษด้านขยะทะเล (Special ASEAN Ministerial Meeting on Marine Debris: SAMM-MD) เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2562 โดยมีรัฐมนตรีอาเซียนและผู้อำนวยการจีน สหรัฐฯ ยุโรป ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ นครซีเรีย เนเธอร์แลนด์ สวีเดน สหรัฐฯ และองค์การระหว่างประเทศต่างๆ เข้าร่วม

ที่ประชุมแสดงความกังวลต่อปัญหาขยะทะเลที่เพิ่มสูงขึ้น และแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการแก้ไขปัญหาขยะทะเล ในทวามนี้ ผู้แทนสหภาพยุโรปแจ้งที่ประชุมว่า คณะกรรมาธิการยุโรปได้เห็นชอบโครงการเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจวงเวียน (circular economy) และขยะทะเลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มูลค่า 9 ล้านยูโร ครอบคลุม 5 ประเทศสมาชิกอาเซียน ได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม

การประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 34 ที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2562 ผู้นำอาเซียนได้การรับรอง ปฏิญญากรุงเทพฯ ว่าด้วยการต่อต้านขยะทะเลในภูมิภาคอาเซียน (Bangkok Declaration on Combating Marine Debris in ASEAN Region) และจับทราบนโยบายกรอบการปฏิบัติงานอาเซียนว่าด้วยขยะทะเล (ASEAN Framework of Action on Marine Debris) ซึ่งได้รับการรับรองจากที่ประชุมรัฐมนตรีอาเซียนสมัยพิเศษด้าน

การประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 35 ที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2562 ผู้นำอาเซียนแสดงความมุ่งมั่นต่อการดำเนินการตามปฏิญญากรุงเทพฯ และกรอบการปฏิบัติงานอาเซียนว่าด้วยขยะทะเล

การดำเนินการของอาเซียน การจัดทำแผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคว่าด้วยการต่อต้านขยะทะเลในอาเซียน

อาเซียนเริ่มดำเนินการตามกรอบการปฏิบัติงานอาเซียนว่าด้วยขยะทะเล โดยปัจจุบันอยู่ระหว่างการจัดทำร่างแผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคว่าด้วยการต่อต้านขยะทะเลในอาเซียน (Regional Action Plan for Combating Marine Debris in ASEAN) ผ่านการดำเนินโครงการ ASEAN PROBLUE Activities on Marine Debris ร่วมกับธนาคารโลกและกระทรวงสิ่งแวดล้อมญี่ปุ่นภายใต้การสนับสนุนงบประมาณจาก PROBLUE Multi-Donor Trust Fund โดยมีการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการแล้ว ดังนี้

การประชุม Joint Inception Workshop for Supporting Marine Debris Reduction in ASEAN Member State - Drafting a Regional Action Plan and Designing National Action Plans - on Marine Debris เมื่อวันที่ 29-30 ตุลาคม 2562 ที่กรุงเทพฯ

การประชุม Supporting Marine Debris Reduction in ASEAN State - Drafting a Regional Action Plan on Marine Debris เมื่อวันที่ 21-22 มกราคม 2563 ที่สิงคโปร์ โดยมีประเด็นหลักในการหารือเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน (Private Sector Engagement)

การประชุม Developing the SEN Regional Action Plan on Marine Debris ครั้งที่ 3 "Framework II, Research, Innovation and Capacity Building and Framework III, Public Awareness, Education and Outreach" ผ่านระบบการประชุมทางไกล เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2563 โดยได้หารือถึงกรณีวิจัยและกรณีศึกษาที่ก่อมลพิษ การสร้างจิตสำนึกสาธารณะ การศึกษาและการประชาสัมพันธ์

สำนักงานจัดการอาเซียนได้หารือกับธนาคารโลก เพื่อปรับปรุงร่างแผนปฏิบัติการ และเวียนร่างกรอบปฏิบัติการดังกล่าวให้ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ทราบนโยบาย เพื่อที่จะดำเนินการประชุม ASEAN Working Group Coastal and Marine Environment: AWG-CME ซึ่งจะจัดขึ้นระหว่างวันที่ 10-11 พฤศจิกายน 2563 ขึ้นรองต่อไป

บทบาทของไทยในความร่วมมือด้านการจัดการขยะทะเล

ไทยได้จัดทำเอกสาร Best Practices and Non-Binding Guidelines for Cooperative Activities on Marine Environmental Protection in the South China Sea เพื่อรวบรวมแนวทางความร่วมมือด้านการปกป้องสิ่งแวดล้อมทางทะเล ซึ่งไทยริเริ่มและมีบทบาทนำ โดยได้จัดการประชุมระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องสิ่งแวดล้อมทางทะเลจำนวน 3 ครั้ง ประกอบด้วย

- (1) การประชุม ASEAN Conference on Reducing Marine Debris in the Southeast Asia Region เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2560 ที่ภูเก็ต
- (2) การประชุม ASEAN-China Workshop on Marine Environmental Protection in the South China Sea เมื่อเดือนกรกฎาคม 2561 ที่ภูเก็ต
- (3) การประชุม Special ASEAN Ministerial Meeting on Marine Debris SAMM-MD) เมื่อเดือนมีนาคม 2562 ที่กรุงเทพฯ

ล่าสุดที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน ผ่านกระบวนการประชุมทางไกล เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2563 จับทราบนโยบายดังกล่าว ซึ่งถือเป็น ความสิ้นเชิงของไทยในการผลักดันความร่วมมือด้านการปกป้องสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่เป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย โดยขณะนั้นเอกสารดังกล่าวได้ส่งไปให้ประธานในการจัดกิจกรรมหรือโครงการความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมต่อไป